

הרב מאיר שלזינגר

דברים לזכרו של הרב יוסף בוקסבוים זצ"ל, מייסד ומנהל מכון ירושלים

כל פירסום תורני היוצא לאור בימים אלו צריך לציין ביגון ובעצב את מותו בגיל צעיר של הרב יוסף בוקסבוים זצ"ל. כל בר אוריין יודע כי עולם היצירה התורני השתנה באופן משמעותי בעשורים האחרונים בזכות פועלו האדיר. בוודאי ובוודאי שעל גבי קובץ 'המעין', שהיה קרוב אליו וחביב בעיניו, יש לפתוח בנהי של עצב והערכה לאדם מיוחד זה.

במאספים השונים תצויין בוודאי קשת מפעליו, בהם אוצר מפרשי התלמוד, הטור השלם, השו"ע השלם, מפעל תשובות הראשונים, המפעלים של גדולי המערב והמזרח, ספרי הזכרון, המהדורה המשובחת של המנחת חינוך, כתב העת 'מוריה' ועוד, ובמושגים חינוכיים - עידוד משמעותי של כושר הכתיבה והיצירה של אברכים לאלפים, שימוש בכלים מחקריים על ידי בני תורה חדורי אמונה, ועוד ועוד. כל אלו דועים היטב גם לקוראי 'המעין'.

אולם אני, אבדל לחיים, שלמרות פער הגילים בינינו הייתי לו ידיד וגם מכיר לו טובה מרובה, רוצה להתעכב על כמה נקודות, ששילובם יחד יצר את אישיותו המיוחדת.

ראשית - **הבנה חודרת**. היכולת להבין מה הייתה הנקודה המרכזית באישיותו ובתורתו של אותו רב, מחבר או ראש ישיבה, הן בדברי התורה שבו והן באישיותו ופועלו. הבנה מה החידוש שנמצא בו, מה המיוחד באיש ובחיבורו.

ועל סמך יכולת ההבנה המעמיקה הזאת הוא בא **לכושר ההגדרה**. יש דמות יוצרת בתורה ובחינוך, בעל-פה ובכתב, ואתה נדרש לציין, לשרטט, ובעיקר לאפיין את יצירתו ואת אישיותו. לא לסקור את כל פועלו - זהו ענין בפני עצמו - אלא 'לשים את האצבע' על הנקודה המרכזית שמאפיינת אותו. כאן רב היה גובריה דרבי יוסף בוקסבוים. בעין חדה ובאבחנה מדוייקת הוא הגדיר בשפה ברורה את האיש ופועלו, את החיבור ומשמעותו. זאת הוא עשה בשפה ברורה ובעימה, שפה שהוא שלט במכמניה.

ומכאן **להתקרבות**. ר' יוסף הלך אל; הוא לא קרא לשני כאשר רצה לשמוע ממנו, לא חיכה עד שיגיע אליו. אלא הלך אליו, אל מקומו, אל אישיותו, ועל כן הבין אותו וידע אותו.

והזכרון: אין סוף כללים ופרטים שמורים היו בזכרוננו של ר' יוסף, דברי תורה, מעשים, מקומות, קישורים של מאורעות ושושלות משפחתיות. והייתה לו היכולת לשזור אותם לתמונה כוללת ומקפת. הכיר את כל העצים, אך ראה גם את היער. ומכאן **לכושר הביצוע:** יעילות, זריזות והתמדה. לא התעייף ולא התייאש. מסור ללא גבול ודבק במטרה. והכל בנעימות, בפקחות, עם קורט של שובבות; כך היה מתחבב על גדולים וקטנים.

מיוחד היה **בנאמנותו**. פנים רבות לנאמנות זו: בראש ובראשונה נאמנות מוחלטת, וללא כל סייג, לרבותיו. גדולי ישראל ידעו שלפניהם אדם שמבין היטב מה רצונם, ונאמנותו אינה מוטלת כלל בספק. נאמנות זו כללה **קבלת מרות**. כושר תימרון ותייחוס היה לר' יוסף בשפע, והוא ידע בדרך כלל להסתדר במצבים מסובכים; אך את דברי רבותיו קיבל באופן מלא, והוא ציית להם לחלוטין, גם אם קרה והדברים שנאמרו לו היו שונים ממה שהוא חשב מלכתחילה. יתר על כן, הוא לא נמנע מלשאול גם כשידע שהתשובה עשויה להיות לא נוחה עבורו. הדברים אמורים בראש ובראשונה במורנו ורבנו הרש"ז אורבך זצ"ל; נאמנותו הגדולה לרב הביאה לכך שמו"ר פרש עליו ועל המכון הגדול שהקים את חסותו בפועל ממש.

איש אמונים היה ר' יוסף. הוא היה נאמן הן לאותו ענין שבו היה קשור לפלוני, והן לאותו פלוני עצמו, בין שהיה מחזיק בדעותיו ובין אם לא. הוא היה נאמן לקשר שהוא יצר. על הפסוק בבראשית (מז, יד) 'וַיִּלְקֹט יוֹסֵף אֶת כָּל הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם וּבְאֶרֶץ כְּנָעַן בְּשֶׁבַר אֲשֶׁר הֵם שֹׁבְרִים, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת הַכֶּסֶף בֵּיתָה פְּרָעָה', כותב הרמב"ן: 'סיפר הכתוב זה להודיע מעלות יוסף בחכמה בתבונה ובדעת, וכי היה איש אמונים, שהביא כל הכסף בית פרעה ולא עשה לעצמו... ומצא בזה חן גם כן בעיני העם, כי ה' הוא המצליח את יראיו'. גם כאשר ברור ליוסף הצדיק שהרצון האלוקי היה להוריד את משפחתו למצרים, כפי שנאמר בברית בין הבתרים, וזה כבר נתגשם, וכן להביא את אחיו להשתחוות לו כדי לקיים את החלום, וגם זה כבר קרה - בכל זאת לא פסק מלהיות 'איש אמונים', ונשאר נאמן להתחייבותו. גם ר' יוסף היה איש אמונים לחבריו ולכל יודעיו ולכל התחייבויותיו, ונאמנות זאת יצרה כלפיו הרגשת קירבה ורעות מצד כל חבריו. ואחרון חביב - ר' יוסף היה **נאמן לדרכו**, והיה מוכן לשלם מחיר כבד בכדי לא לסטות ממנה.

ר' יוסף ידע להפיץ תורה בכל מקום; ל'מכון ירושלים' שלוחות בכל גווי הישיבות מכל החוגים. הוא ידע להיות בקשרים של ממש עם ת"ח גדולים שהיו שונים זה מזה בהשקפותיהם ובסביבתם החברתית-רוחנית.

ובכל מה שציינו כאן לא עסקנו כלל באהבת התורה ולימודה, שהיו לז חיייו של ר' יוסף, אהבה שהקיפה את כל אישיותו, אהבה שהביאה אותו גם לשמחה עצומה. אהבה שמילאה גם את ביתו, והביאה בכנפיה בניית בית של תורה וגדולה במקום אחד עם נו"ב הרבנית מלכה תבל"א.

ר' יוסף היה עובד את ה' באהבתה של תורה. תהי נשמתו צרורה בצרור החיים.